

Yayın Adı Aydınlık Kitap Ek
Referans No 20987493
Renk Renkli

Yayın Tarihi 22.02.2013
Etki Olumlu
STxCM 291,00

Küpür Sayfa 1
Tiraj 61321
Sayfa 16

16 22 ŞUBAT 2013 CUMA

Aydınlık KİTAP

ARAKABLO

SEYYİT NEZİR

Estetik değer keyfimizin dışında oluşur

Mapushane çeşmesi her şiirde yandan akar. Çünkü onda zindan koşullarına boyun eğmeyişi anlamı vardır. Direnme geleneğinin vazgeçilmez kalıp imgesidir

seyyitnezir@yahoo.com

Her gerçek şiir, geleneğin içinden yıkıcı bir ilişkiyle gelişir. Geçmişle gelecek arasındaki kesişme noktası olarak an, şimdi, geleceği, yeniyi kurmaya elverişli ve zorunlu birikimin ivme gücüyle belirlenir. Şiiri moderne açmanın kalıpları birikimi olarak gelenek, sözlü kültürde billurlaştığı oranda yazının işi güçleşir, miri malını özümseyerek yeniden kurma girişimi köklü çaba ve kopuşlar gereksinir.

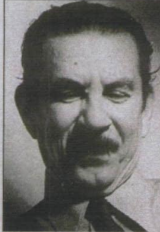
Mehmet Emin Yurdakul'la gelişen memleket şiiri sonrasında, halk ve divan şiirlerinin sözlü gelenekte kemikleşen yapılarını modern şiire kazanma girişimleri Nâzım'da ve Garip'te yıkıcı bileşimler oluşturabiliyorken, Yeni Edebiyat dergisiyle bir ara kuşak olarak belirip güçlenen 1940 gerçekçiliği, arınma niyeti taşımaksızın şiirde yaygınlaştırdığı sözlü kalıplarla kendi kösteklerini yaratır. 1940 şiiri halklaşmayı deyim ve mazmunlarla daha bir derin ve dayanıklı kılmaya yönedikçe "Garip"leşirken, Orhan Veli, Melih Cevdet ve Oktay Rifat, "Her şey birdenbire oldu" güzergâhıyla Perçemli Sokak'ta kelimeleri "konuşma dilindeki gündelik düzenden" yeni ve yazıya ait bir bozunumla bireysel özgünlük ve aşırılıklara uzatarak "gerçeği unuttuğumuz yüzyılla" kurgusal düzeyde yeniden yakalamaya yönelir.

FOLKLOR ŞİIRE DÜŞMAN MI?

Nâzım, Halk ve Divan şiirlerinin yüzyıllar içinde oluşturduğu hazır duyarlılığı aşırılıklara zorla-

masının ardından, bu kez "Şeyh Bedreddin Destanı"nda geleneğin tornasında kabuğunu soyarak

Türkçenin en yalın söyleşindeki şiirsel gizil-gücü dışarı atar. Özellikle, "Kurutulmuş balığa benzer kadınların memesi" ve "Serez çarşısı kapatmış elleriyle yüzünü" dizelerinde doruklaşan bölümler, Garip şiirine yalınlık çabasında ilk uçları sağlayacaktır. Nitekim Cemal Süreya "folklor şiire düşman" dediği si-

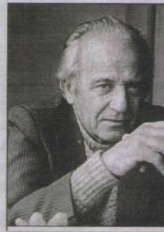

A. Kadir

rada, Nâzım'ın yer yer uzun atlayışlarla geleneğin barutundan tutuşturduğu ateş, "Saman Sarısı"na çoktan sıçramıştı. Açıkçası, Nâzım'ın dışarı nasıl çıkacağını tasarlamak üzere kıyılarında do-laştığı gelenek, 1940 topluncuları için zaman zaman küçük keşifler yapmak üzere etrafında do-laştıkları, ama asıl, burjuva edebiyat salgınlarından korundukları müstahkem kale olmaktan öte geçememişti.

AKINCIOĞLU'NUN FORMATI!

Cafer Yıldırım, Aydınlık Kitap'taki, "Niyazi Akıncıoğlu: Umudun şiirlerinin unutulmuş şairi"

Rıfat Ilgaz

yazısında, 1940 kuşağı ve gelenek konusunu tartışırken öyle yanlış sonuçlara varıyor ki, yer yer irkile-rek okudum. Aynı duyguya başka şairlerin ve şiirseverlerin de kapıldığını öğrenince konuyu ir-

delemek gereği doğdu. Şöyle diyor Yıldırım: "... 1940 kuşağı şairlerinin önünü açmış, 1940 kuşağı şiirinin oluşumunda bir öncü olmuştur. Toplumsal hayatı ve ya-

şanan gerçekliği Marksist felsefenin bakışından yorumlayan, halk kültüründen ve halk dilinin olana-klarından yararlanan bir şiir formatını ilk kez o ortaya koymuştur."

Doğrusu bu cümlelerde tutarlı bir tek yargı yok. Şöyle ki, 1940 Kuşağı, Yeni Edebiyat Dergisi'nde doğmuştur; dergi şiir düzleminde her ne kadar, TKP'den istifa etmiş olan Nâzım'ın yerine, Hasan İzzettin Dinamo'yu koyma niyeti taşıyorsa da, Nâzım'ın etki alanından uzakta bir şiire ne Dinamo, ne de ötekiler varabilmiştir; hele hele Akıncıoğlu, bu şiirin öncüsü bile değildir, ona eklemlenmiştir.

Marksist felsefeden esinlenmişse de, o bakışla bir yorum gücünü henüz edinmiş değildir (Kaldı ki bu çok zor iş, Türk şiirinde Nâzım dışında kimsenin başardığını henüz söyleyemiyoruz). Öte yandan bir şairin sığabileceği şiir "format"ından söz etmek kadar şiir dışı ve haksız bir nitelendirme olmaz. Böyle bir şey varsa, zaten kimin kime öncülüğünden söz edilebilir ki?

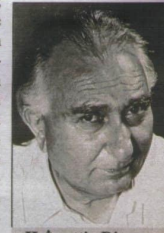
Memet Fuat; Yağmur Duası (1941), Bursa (1943), Edirne (1945), Kuş Kanadından (1948), Uzaktan Sevgilerle (1972) ve 1950'lerdeki Garip etkisinde şiirlerinden örneklerle değerlendirdiği şair için şöyle diyor:

"Niyazi Akıncıoğlu [1916? - 79]... Şeyh Bedreddin Destanı'ndan aldığı etkiyle, Divan şiiri söyleyişlerine yaslanarak çok beğenilen şiirler yazmıştı, ama gördüğü büyük ilgi bile onu sanat dünyasında tutamadı. Toplumsal şairlere yönelen baskılar-

dan korunmak isterken şiirden uzaklaştı. ... Gene de şiiri erken bırakmasına büyük üzüntü duyulan bir şair olarak antolojilerde hep yer aldı." (Çağdaş Türk Şiiri Ant., s. 29, Adam Y., 1985)

EDEBİYAT TARİHİ UNUTMUŞ MU?

Yıldırım, olguları zamandizine özen göstermeksiz istiflerken, Mehmed Kemal'in yargılarına da yaslanır: "Kimsenin cesaret edemeyeceği sözleri, kavramları, deyimleri mısralarına katmasını bilmişti. ... Bir şiir dili kurmayı becermişti. Ama dili

H. İzzettin Dinamo

geliştirmek, daha çok işlemek direncini göstermedi." (Bu alıntı, 3. basımını benim yayımladığım "Acılı Kuşak" [De Y., mayıs 1985] kitabında yer alır / s. 328 - 329; ilk basımının tarihi Aralık 1967'dir.) Mehmed Kemal, edebiyat tarihi içinde hak ettiği yeri şairin er geç alacağını da belirtir. Nitekim Refik Durbaş ve Abdullah Özkan'ın "Cumhuriyet'ten Günümüze Türk Şiiri Antolojisi"nde (Boyut Y., 1999) Akıncıoğlu [d. 1916?] Selam, İçlenme, Nağme, Mutluca Şiir'le yer alır. Çok daha önce, Türkiye Yazıları (1977), ardından Sanat Emegi dergisi (1980) şairini teslim eder.

Şükran Kurdakul, hazırladığı edebiyat tarihine "Umudun Şiirleri"nden (Hacan Y., 1985) üç şiir alırken söyledikleriyle yasarlığını vurgular: "Niyazi Akıncıoğlu'nun [d. 1919?] destansı özellikler taşıyan şiirleri halk ve divan şiirini özümlediğini gösteren öğelerle

H. İzzettin Dinamo

Yayın Adı Aydınlık Kitap Ek
Referans No 20987493
Renk Renkli

Yayın Tarihi 22.02.2013
Etki Olumlu
STxCM 120,00

Küpür Sayfa 2
Tiraj 61321
Sayfa 17

donanmıştır. Ama bir neoklasik sayamayız onu. Çizim anlayışı ile, insana, döneme yaklaşımı ile çağdaştır.

“Yapıtları içinde ayrı yerleri olan Bursa ve Edirne şiiirleri doğrular bu kanyı. ... Akıncioğlu’nun başka şiiirlerinde aynı erişkin düzeyde görünmez bu özellik.” (Çağdaş Türk Edebiyatı / Cumh. Dönemi, s. 323, Broy Y., Mart 1987) Kurdakul, bu iki şiiirin yanı sıra “İtiraf-ı Aşk” şiiirini de okura taşır.

MAPUSHANE ÇEŞMESİ

Peki Yıldırım’ın şu (hem içerdiği yargı hem de biçim yönünden sorunlu) cümlesi hangi verilerin sonucudur?: “Akıncioğlu’nun unutulmuş şiiirinin bütün ruhuyla Ahmed Arif’in dolaşımında gezen şiiirinde yaşadığını söylemek hiç de abartı sayılmaz.” Yıldırım’ın savlarının tersine, şairin hiç de öyle unutulmadığı, şiiir

Niyazi Akıncioğlu

haritasında yerinin en az kuşağının öteki şairleri kadar özenle gösterildiği ortadadır. Peki yazar yine de onun hakkının yenmişliğini öne sürerken sözüm ona bu haksızlığı Ahmed Arif’in üstüne nasıl ve niye yaşırtmak ister?

Yazar, “iki şair arasındaki ilişki”yi şiiirlerinin doruklaştığı dizelerde değil, ortak kültürden yansımalarla örnekler. Nitekim benzerlik olarak verilen ilk mazmun da miri malıdır. Mapushane çeşmesi her şiiirde yandan akar. Çünkü onda mapushane koşullarına boyun eğmeyiş anlamı vardır. Direnme geleneğinin vazgeçilmez kalıp imgesidir.

Ahmed Arif

Kaynağı türkülerdir.

Yıldırım, 1940 kuşağının “ilişki” kalıplarını modern şiiir bağlamında irdelemek istiyorsa işe ortak dil verilerinin ve hazır kalıpların aşıldığı yerden başlamalı, ucuz yargılardan kaçınmalıdır. Çünkü estetik değer keyfimizin dışında oluşur.

